

Oslo, den 19. mai 1970.

Herr statsadvokaten i

Endringer i løsgjengerloven. - Avkriminalisering av offentlig beruselse og oppheving av tvangsarbeidsordningen for løsgjengere og alkoholmisbrukere.

Ved kronprinsregentens resolusjon av 6. mai 1970 er det gitt sanksjon på stortingsvedtak til endring i lov av 31. mai 1900 om løsgjengeri, betleri og drukkenskap m.v. I samme resolusjon er det bestemt at lovendringene i sin helhet skal tre i kraft 1. juli 1970. I lovvedtakets punkt VI er det gitt enkelte overgangsregler.

De vesentligste endringer består i avkriminalisering av offentlig beruselse og oppheving av tvangsarbeidsordningen for løsgjengere og alkoholmisbrukere. Det er videre foretatt enkelte andre endringer som jeg også skal nevne i det følgende.

Hjemmelen for å anbringe en person i drukkenskapsarrest etter løsgjengerlovens § 20, er etter lovendringen opprettholdt uinnskrenket for personer som er alkoholberuset. Videre er hjemmelen for å pågripe berusede personer utvidet til også å gjelde misbrukere av andre rusmidler enn alkohol. I alvorligere tilfelle er det av betydning å få ta hånd om disse, slik at de snarest kan komme under behandling. Ut fra samme grunnsyn er det også gitt utvidet hjemmel til å foreta beslag av andre rusmidler enn alkohol. Hittil har politiet savnet en klar hjemmel for å beslaglegge væsker og stoffer som f. eks. brukes til sniffing. Det samme gjelder en del rusmidler som hverken er narkotika eller alkohol.

Adgangen til å pågripe alkoholberusede personer er altså opprettholdt uinnskrenket. Men ved opphevingen av løsgjengerlovens § 16 er det klart at en etterfølgende strafferettslig reaksjon i form av fengsels- eller bøtestraff for offentlig beruselse ikke kommer på tale. Som også Justiskomiteén har pekt på (Innst. O.X. 1969/70 s. 8, sp. 2) har nok en del av de tilfelle hvor det hittil har vært reagert etter § 16, også kunnet henføres under § 17, og vil således fortsatt være straffbare. Videre peker jeg på at selv om den offentlige beruselse ikke lenger er straffbar, vil det kunne være hjemmel for reaksjon i lokale politived-

tekter hvis det foregår *driking* på offentlig sted, i portrom o.l. Jeg viser også til alkohollovens § 65. Ved vurderingen av om reaksjon i slike tilfelle er nødvendig, må politiet ha for øye publikums krav på orden og fred. På den annen side må det tas tilbørlig hensyn til de grunner og intensjoner som har ledet til den nå vedtatte avkriminalisering av offentlig beruselse.

I lovvedtakets punkt VI, annet ledd, er det uttrykkelig sagt at det ikke er adgang til å fullbyrde straff etter § 16 fra den tid opphevingen av paragrafen trer i kraft. Er den utmålte straff også ilagt for andre straffbare handlinger, bortfaller imidlertid ikke adgangen til fullbyrdelse.

I tiden frem til 1. juli 1970 er det ikke grunn til å ilegge straff for overtredelse av løsgjengerlovens § 16. Overtredelser bør kunne avgjøres ved påtaleunntatelse med advarsel etter løsgjengerlovens § 28, jfr. strpl. § 85, første ledd. Ufullbyrdede fengselsstraffer etter § 16 bør ikke søkes fullbyrdet, og ilagte bøter ikke inndrives eller besluttes fullbyrdet med subsidiær frihetsstraff. Fullbyrdesordrer for prinsipal og subsidiær frihetsstraff etter løsgjengerlovens § 16 bør tilbakekalles hvis straffen ikke i sin helhet allerede er fullbyrdet.

Hele vår tvangsarbeidsordning er opphevet ved lovendringen. Det gjelder anbringelse for det rene løsgjengeri etter § 5, den lite anvendte anbringelse etter § 19 og den hittil mest benyttede anbringelsesadgang av alkoholmisbrukere etter § 18. — I og med at løsgjengerlovens § 18 i sin helhet er opphevet, er også den alternative adgang til å anbringe en alkoholmisbruker i kuranstalt mot hans vilje, falt bort. Fra nå av har man bare reglene i lov av 26. februar 1932 om edruskapsvern og edruskapsnemnder å falle tilbake på ved eventuell anbringelse.

I lovvedtakets punkt VI, fjerde ledd, er det bestemt at tidligere dommer på bemyndigelse til anbringelse i arbeidshus eller kuranstalt taper sin virkning fra den tid opphevelsen av §§ 5, 18 og 19, annet ledd, trer i kraft.

I tiden frem til 1. juli d.å. bør det ikke fremmes anbringelsessaker etter løsgjengerlovens §§ 5, 18 og 19, annet ledd, eller etter alkohollovens § 69, som også er opphevet med virkning fra samme dato. I denne tid bør det heller ikke gjøres bruk av bemyndigelser til anbringelse som tidligere er gitt. Dette bør også gjelde bemyndigelser til alternativ anbringelse i godkjent kursted. Som en konsekvens av dette bør det heller ikke i dette tidsrom komme på tale å bruke varetektsfengsel i anbringelsessaker.

Den opprinnelige bestemmelse i løsgjengerlovens § 21 ble opphevet i 1933. Den nye § 21, som nå er vedtatt, åpner adgang til å legge en person som pågripes etter § 20 i sykeavdeling i stedet for å anbringe ham i arrest. Videre kan forhørsretten beslutte at den som er pågrepet av

60

edruskapsnemnda skal kunne holdes i forvaring i slik sykeavdeling inntil en uke i observasjonsøyemed. Begjæring om slik *beslutning* skal fremsettes av politiet i samråd med edruskapsnemnda. Sykeavdelingene må av Kongen være godkjent til dette bruk.

Når slike sykeavdelinger blir opprettet, vil de være et alternativ til drukkenskapsarrest. Selv om anbringelse etter løsgjengerloven ikke lenger vil komme på tale, peker jeg på at en sykeavdeling også kan være til nytte som observasjonsavdeling med henblikk på eventuell anbringelse etter edruskapsloven.

Også den nye § 21 skal tre i kraft fra 1. juli 1970, men den praktiske bruk av bestemmelsen vil selvfølgelig først bli aktuell når sykeavdelingene er bygget og godkjent.

Jeg henleder oppmerksomheten på de nye bestemmelser i § 28 om betalingsutsettelse ved bøteleggelse etter løsgjengerlovens § 17, maksimumsgrensen på 18 dager for subsidiær fengselsstraff, og om adgangen til å fremme erstatningskrav i forbindelse med straffesak for overtredelse av § 17.¹⁾ Disse endringer kommer først til anvendelse for saker som pådømmes i første instans eller som ved et forelegg vedtas etter 1. juli 1970, jfr. lovvedtakets pkt. VI, femte ledd.

De lovendringer som er vedtatt, forutsetter store investeringer i den sosiale sektor både innen sosialomsorgen og alkoholistomsorgen. I overgangstiden vil det være nødvendig med medvirkning fra politiet, som i aktuelle tilfelle bør søke kontakt med de sosiale myndigheter for å få forholdene lagt best mulig til rette, slik at formålet med lovendringene, så langt råd er, kan bli oppfylt.

Selv om det ikke gjelder et påtalespørsmål, vil jeg til slutt nevne at etter lov av 26. februar 1932 nr. 1 om edruskapsvern og edruskapsnemnder § 4 nr. 3, skal politiet etter nærmere bestemmelser av departementet gi melding til edruskapsnemnda om personer som er ilagt straff for beruselse. Ved lovendring som trer i kraft fra 1. juli 1970, er meldeplikten utvidet til også å gjelde personer som er *pågrepet* for beruselse. Etter det jeg har fått opplyst vil Sosialdepartementet med det første sende ut rundskriv om nye retningslinjer for meldinger til edruskapsnemndene.

I medhold av kgl. res. av 2. juni 1967, skal politiet i visse tilfelle også gi *melding* til Vinmonopolets salgssteder om personer som har vedtatt bot eller er idømt bot eller fengselsstraff etter bl.a. løsgjengerlovens § 16, jfr. forskriftenes § 3. Videre kan politiet til et salgssted gi

¹⁾ Se rundskriv nr. 1/1966.

61

henstilling om å nekte en bestemt person adgang til å kjøpe brennevin for et begrenset tidsrom. Jeg ber politiet overveie om opphevingen av løsgjengerlovens § 16 vil gjøre det nødvendig i større utstrekning enn tidligere å gi henstilling i medhold av forskriftenes § 4. Politiet må vurdere nytten av slike henstillinger.

En del eksemplarer av dette rundskriv legges ved til fordeling blant politimestrene og lensmennene innen herr statsadvokatens distrikt.

L. J. Dorenfeldt

Magnar Flornes